

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง อำนาจการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในความผิด
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๘๐๐/๒๗๔๔ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า การดำเนินการโครงการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีมูลความผิดทางอาญาตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป อันเป็นคดีพิเศษตามข้อ ๗ ของบัญชีท้ายประกาศ กคพ. ออกตามความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงได้ทำการสืบสวนและสอบสวนเป็นคดีพิเศษที่ ๗๑/๒๕๔๔

จากการสืบสวนและสอบสวนพบว่า การกระทำความผิดบางส่วนเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ จะมีผลใช้บังคับ ถือเป็นคดีพิเศษที่ดำเนินการตาม มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงเสนอคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) เพื่อมีมติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่ง กคพ. ได้มีมติในการประชุม กคพ. ครั้งที่ ๕/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ให้กรรมการร่วมสมยอมกันของผู้เสนอราคาในการจัดซื้อตามโครงการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยสนับสนุนให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ จำนวน ๑๔ รายการ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นคดีพิเศษที่จะต้องทำการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้พนักงานอัยการมาสอบสวนร่วมตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย ซึ่งพนักงานอัยการก็ได้สอบสวนร่วมในคดีนี้มาโดยตลอด

ต่อมา สำนักงานคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อส ๐๐๔๐/๕๐๑ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๔ แจ้งว่า มีการร้องเรียนต่ออัยการสูงสุดว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกระทำการอันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดมีความเห็นว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจสอบสวนคดีนี้ได้ก็

ต่อเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กล่าวโทษหรือส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงมาให้สอบสวนดำเนินคดีตามมาตรา ๑๔ (๒) หรือ (๓) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ หรือเป็นกรณีมีผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะมีเวลาทำการสอบสวนได้เพียง ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแล้วต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้กล่าวโทษหรือส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงมาให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อทำการสอบสวนดำเนินคดีนี้ และไม่มีผู้เสียหายร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดคดีนี้ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงไม่มีอำนาจสอบสวนดำเนินคดีนี้จนกว่าจะเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายดังกล่าว จึงแจ้งให้กรมสอบสวนคดีพิเศษทราบเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย

กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ บัญญัติให้คดีความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) หรือตามที่ กคพ. มีมติตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนได้ตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้ บรรดาคดีพิเศษที่ค้างดำเนินการและคดียังไม่ถึงที่สุดอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ใช้บังคับ มาตรา ๔๔ ยังบัญญัติให้ กคพ. มีมติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่จะสืบสวนและสอบสวนได้ด้วย ในส่วนคดีความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) ได้มีบัญชีท้ายประกาศ กคพ. เรื่อง การกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ ข้อ ๗ กำหนดให้คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔ ถึงมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ให้เป็นคดีพิเศษ

กรณีการร่วมสมยอมกันของผู้เสนอราคาในการจัดซื้อตามโครงการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยสนับสนุนให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๙ จำนวน ๑๔ รายการ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีมูลค่าความผิดทางอาญามาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ และมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป จึงเป็นคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) และ กคพ. ยังมีมติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ด้วย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีนี้ได้ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ

ส่วนอำนาจการสืบสวนและสอบสวนจะมีภายใต้หลักเกณฑ์ต่อเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวโทษหรือส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงมาให้สอบสวนตามมาตรา ๑๔ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า แม้บทบัญญัติมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเมื่อเห็นว่ามีมูลแล้วจะดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีหรือสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาเอง หรือส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามมาตรา ๑๔ (๑) (๒) และ (๓) ซึ่งเป็นการให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการ แต่มิได้เป็นหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ต้องมีขึ้นก่อน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงจะสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ได้ และหาได้เป็นการตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนไม่ ดังนั้น พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษนี้ได้ ซึ่งเมื่อการสอบสวนพบเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดและอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการแล้ว ก็จะต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ต่อไป

เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความเห็นแตกต่างจากสำนักงานอัยการสูงสุด จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามมติที่ประชุม กคพ. ครั้งที่ ๖/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ดังนี้

๑. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ อย่างไร

๒. เมื่อการสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำความผิด และมีใช้บุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต้องส่งเรื่องให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ นั้น ระยะเวลาสามสิบวันดังกล่าวจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่พบการกระทำความผิด หรือวันที่จัดให้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ และในระหว่างนั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะใช้มาตรการบังคับโดยขอมหายค้นหรือหมายจับและมีอำนาจสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปได้หรือไม่ เพียงใด

๓. เมื่อการสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พบว่ามีบุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นผู้กระทำความผิดด้วย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการอย่างไร และในระหว่างนั้น

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะใช้มาตรการบังคับโดยขอมายค้นหรือหมายจับ และมีอำนาจสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปได้หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ ๑๑)ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงยุติธรรม(กรมสอบสวนคดีพิเศษ) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ก่อนที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ใช้บังคับ การสืบสวนและสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการ

^๑มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใดมีการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว และถ้าเห็นว่ามีมูลให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้ขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ในกรณีที่เป็นบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (๑) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้ถือรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก

(๓) ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม (๑) และบุคคลอื่นที่ลักษณะคดีมีความเกี่ยวเนื่องเป็นความผิดเดียวกันไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในคราวเดียวกัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และเมื่อดำเนินการเสร็จให้ส่งรายงานเอกสารและความเห็นไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการให้มีการฟ้องคดีในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น โดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวสมควรให้ดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำความผิดในการเสนอราคา ในการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยมาตรา ๑๔ วรรคสอง บัญญัติว่าในกรณีที่มิพพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่า การดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใดมีการกระทำอันเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว และถ้าเห็นว่ามีมูล ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้ขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ในกรณีที่บุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (๑) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

(๓) ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม (๑) และบุคคลอื่นที่ลักษณะคดีมีความเกี่ยวเนื่องเป็นความผิดเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในคราวเดียวกัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวสมควรให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป

จะเห็นว่าตามที่มาตรา ๑๔ วรรคสอง (๑)^๒ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ดำเนินการกับผู้ขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ถ้าผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (๑) มาตรา ๑๔ วรรคสอง (๒)^๓ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้น ถ้าผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.เป็นผู้ดำเนินการ แต่ถ้าผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ซึ่งเดิมก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ เป็นอำนาจดำเนินการของพนักงานสอบสวนทั่วไป

ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ แล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็มีอำนาจดำเนินคดีประเภทนี้ได้ด้วย โดยมีการแบ่งอำนาจหน้าที่กันระหว่างพนักงาน

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานสอบสวนทั่วไปตามข้อ ๗^๔ ของบัญชีท้ายประกาศ กคพ. ออกตามความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดว่าคดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔ ถึงมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ให้เป็นคดีที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ แต่ถ้าคดีมีวงเงินหรือมูลค่าต่ำกว่านั้นก็ให้พนักงานสอบสวนทั่วไปเป็นผู้ดำเนินการ

คดีนี้แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีได้ดำเนินการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ ก็ตาม แต่การดำเนินการตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง (๒) นั้น ต้องเป็นกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่ามีการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วพบว่าผู้กระทำความผิดมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง (๒) เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้พบการกระทำความผิดเอง โดยยังไม่ปรากฏว่ามีผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการกล่าวโทษตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็มีอำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

การที่มาตรา ๑๔ วรรคสาม^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐฯ บัญญัติว่า การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำความผิดในการเสนอราคาในการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เป็นเพียงการรับรองสิทธิของผู้เสียหายและหน่วยงานของรัฐผู้เสียหายในการร้องทุกข์กล่าวโทษเท่านั้น หาได้ตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนหรือเป็นเงื่อนไขในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใดไม่ ส่วนการสอบสวนจะต้องมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษอย่างไรย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คดีนี้มีใช้คดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งจะต้องมีการร้องทุกข์ก่อน ทั้งการที่พนักงาน

^๔๗. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สอบสวนคดีพิเศษได้รายงานการกระทำผิดต่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ย่อมถือได้ว่ามีการกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว

ตามข้อเท็จจริงที่กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือมานี้ เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลอื่นนอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางเมือง ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป จึงอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่จะทำการสืบสวนและสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ และข้อ ๗^๗ ของบัญชีท้ายประกาศ กคพ. ดังกล่าวแล้ว

ประเด็นที่สอง เมื่อการสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำความผิดและมีใช้บุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ระยะเวลาสามสิบวันดังกล่าวจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่พบการกระทำความผิด หรือวันที่จัดให้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ และในระหว่างนั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะใช้มาตรการบังคับโดยขอหมายค้นหรือหมายจับและมีอำนาจสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปได้หรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า การที่มาตรา ๘๙^๘ แห่ง

^๖มาตรา ๒๑ คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(๑) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าวจะต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๘มาตรา ๘๙ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ อันเนื่องมาจากได้กระทำการตามมาตรา ๘๘ ให้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าต้องการให้พนักงานสอบสวนรีบส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยเร็ว เนื่องจากเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจทำการสอบสวน

สำหรับระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษนั้น ก็เพราะพนักงานสอบสวนทราบเรื่องการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖^๙ ในวันนั้น ฉะนั้น ในกรณีที่เดิมไม่ทราบว่ามิใช่บุคคลดังกล่าวกระทำผิด แต่มาพบภายหลังว่ามีบุคคลดังกล่าวกระทำผิด การนับระยะเวลาสามสิบวันก็ต้องนับแต่วันที่ทราบว่ามิใช่บุคคลดังกล่าวกระทำผิดเช่นกัน

แม้คดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ เป็นผู้กระทำผิดจะไม่อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และไม่มียกเว้นบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ให้อำนาจที่จะขอให้ศาลออกหมายจับได้อย่างในกรณีบุคคลตามมาตรา ๖๖ เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำผิด แต่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในคดีนี้ ในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ ย่อมมีอำนาจขอหมายค้น หมายจับ และสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้ในระหว่างที่ยังไม่ครบกำหนดสามสิบวันที่จะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวข้างต้นตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี

ประเด็นที่สาม เมื่อการสอบสวนคดีพิเศษในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พบว่ามีบุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.

พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ในการนี้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิใช่กรณีตามมาตรา ๘๘ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

“มาตรา ๖๖ ในกรณีที่มีผู้เสียหายกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นร้ายแรงผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนด้วย

^๙มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

๒๕๕๒ เป็นผู้กระทำผิดด้วย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการอย่างไร และในระหว่างนั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะใช้มาตรการบังคับโดยขอมหายค้นหรือหมายจับ และมีอำนาจสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปได้หรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า กรณีนี้คดีอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหากมีอำนาจทำการสอบสวนไม่ จึงต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะทำได้ก็เฉพาะการขอออกหมายจับหรือจับกุมตามมาตรา ๗๒^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเท่านั้น

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๐

^{๑๑}มาตรา ๗๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๖ ว่าได้กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่เกิดการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ออกหมายจับบุคคลดังกล่าวได้ หรือในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นมีอำนาจจับบุคคลดังกล่าวได้

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จับบุคคลดังกล่าวไว้ ส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมทั้งบันทึกการจับมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสี่สิบแปดชั่วโมง